

компонентами, сам по собі, практично не змінюється у віковому аспекті, а лише разом із переходом на наступний етап професійного становлення, являючи собою істотну передумову подібного переходу.

Література

1. Балабанова К.В. Феномен життєстійкості в професійній діяльності осіб ризиконебезпечних професій / К.В. Балабанова // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди. Психологія. 2016. Вип. 53. С. 5-12.
2. Зеер Э.Ф. Психология профессионального развития: Учебн. пособие /Э.Ф. Зеер. 2-е изд. М.: Издательский центр «Академия», 2007. 240 с.
3. Кокун О.М. Особливості прояву стресостійкості майбутніх фахівців соціономічних професій [Електронний ресурс] / О. Кокун, Дубчак Г. // Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal. 2016. № 03 (11) . Режим доступу: http://sp-sciences.io.ua/s2573969/kokun_oleg_dubchak_halyna_2016
4. Психофізіологічне забезпечення професійного самоздійснення фахівця в умовах соціально-економічних перетворень : монографія [Електронний ресурс / О.М. Кокун, В.В. Клименко, О.М. Корніяка, [та ін.] ; за ред. О.М. Кокун. К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 298 с. Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/712848>

ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ПРОКРАСТИНАЦІЇ

*А. В. Куріцина,
магістрант спеціальності «Психологія»,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса*

Актуальність проблеми прокрастинації обумовлена тим, що цей стан знайомий більшості людей і до певного рівня вважається нормальним. Але прокрастинація стає проблемою, коли перетворюється в «нормальний» робочий стан при виконанні будь-яких справ. В результаті поставлені задачі не виконуються або виконуються неякісно, з запізненням і не в

повному обсязі, що призводить до відповідних негативних результатів у вигляді незданої сесії, сутичок з рідними та друзями, втрачених можливостей тощо. Тому постає питання, що ж саме впливає на ступінь вираженості прокрастинації. Адже, її негативні наслідки виражаються в зниженні успішності особистості, виникненню перешкод для особистісного розвитку та навчально-професійної діяльності, гострих емоційних переживань власного неуспіху і незадоволеності результатами своєї діяльності, що, у свою чергу, через тривалий час призводить до руйнування психологічної рівноваги, зниження адаптаційних можливостей та благополуччя особистості.

Оскільки згадки про феномен прокрастинації є досить давніми, очевидно є думка про те, що її причини криються в людській природі, в особливостях її природної організації [3]. Трактуючи прокрастинацію як особистісний розлад, дослідники спираються на три основні її критерії: контрпродуктивність, марнотратство, постійне відкладання [2]. Провівши теоретичний аналіз психологічних умов формування прокрастинації, ми виявили, що найактуальнішим є вивчення наступних детермінант прокрастинації: мотивація успіху і боязнь невдачі [1]; перфекціонізм [4]; інтроверсія-екстраверсія, імпульсивність-самоконтроль, тривожність [3].

Метою нашого дослідження стало емпіричне дослідження індивідуально-психологічних особливостей, які впливають на рівень прокрастинації у студентів.

Вибірку нашого дослідження склали студенти денної форми навчання, 3-го та 4-го курсу СО «Бакалавр» та 1-го, 2-го курсу СО «Магістр», Донецького національного університету імені Василя Стуса у кількості 105 осіб. За допомогою психодіагностичного інструментарію, а саме «Опитувальник на схильність до прокрастинації», вибірка була поділена на 3 групи, за рівнем прояву прокрастинації (високий рівень, середній рівень, низький рівень). Після психодіагностичного дослідження ми виявили, що серед студентської молоді 25% представників з високим рівнем прокрастинації, 60% мають середній рівень прокрастинації, та 15% з низьким рівнем прокрастинації.

На наступному етапі дослідження, студенти були продіагностовані за наступними методиками: «Мотивація успіху і боязнь невдачі»; «Багатовимірна шкала перфекціонізму»; «П'ятифакторний опитувальник особистості»: шкала «Екстраверсія-інтроверсія», «Самоконтроль-імпульсивність», та субшкала «Тривожність». Отримавши кількісні результати, за вищевказаними методиками, ми перейшли до математичної

їх обробки. Зважаючи на те, що у нас незв'язна вибірка, яка буде поділятися за рівнем прокрастинації, доцільним стало застосування « χ^2 критерій Пірсона» за допомогою програмного пакету «STATISTICA». В ході обчислення, ми виявили, що у студентів з різним рівнем прокрастинації відсутні статистично значущі відмінності у прояві за шкалою «Інтроверсія-екстраверсія» ($p = 0.361793$, $p > 0.05$), за субшкалою «Тривожність-безтурботність» ($p = 0.434198$, $p > 0.05$), у прояві перфекціонізму ($p = 0.683720$, $p > 0.05$). Статистично значущі відмінності виявлені за шкалою «Імпульсивність-самоконтроль» ($p = 0.001548$, $p < 0.05$), у прояві «Мотивація успіху і боязні невдачі» ($p = 0.016294$, $p < 0.05$).

Отже, в ході дослідження ми виявили, що високий рівень мотивації домінують у представників з низьким та середнім рівнем прокрастинації, середній рівень мотивації домінує у представників з середнім та високим рівнем прокрастинації. Високий рівень самоконтролю домінує у представників з низьким та середнім рівнем прокрастинації, тоді як середній рівень самоконтролю домінує у представників з високим та середнім рівнем прокрастинації.

Визначивши відмінності у прояві мотивації та імпульсивності-самоконтролю, ми застосували «Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена» [7] за допомогою програми «STATISTICA» та виявили чи існує взаємозв'язок між вищезазначеними факторами (табл. 1).

Таблиця 1

Взаємозв'язок мотивації, імпульсивності-самоконтролю та прокрастинації

	Мотивація	I-C	Прокрастинація
Мотивація		0,401101	-0,313101
I-C	0,401101		-0,377072
Прокрастинація	-0,313101	-0,377072	

За результатами проведених математичних обрахунків прокрастинація має зворотній взаємозв'язок з мотивацією та імпульсивністю-самоконтролем. Відповідно при підвищенні одного показника, інший показник знижується. Також, мотивація та імпульсивність-самоконтроль корелюють між собою, що свідчить про їх взаємозв'язок, в даному випадку слабкий та прямий.

Також, за допомогою «Однофакторного дисперсійного аналізу», ми визначили вплив мотивації та імпульсивності-самоконтролю на прояв прокрастинації. Так, були статистично значущі результати за показниками мотивації ($p=0,002451$, що $p>0.05$) та імпульсивності-самоконтролю ($p=0,000046$, $p>0.05$). Аналізуючи результати дослідження ми перевірили, чи існує взаємовплив двох факторів на прояв прокрастинації. Для цього ми застосували «Двухфакторний дисперсійний аналіз». Провівши обрахунки, ми не виявили взаємовпливу визначених двох факторів на прояв прокрастинації ($p = 0.992775$, відповідно $p > 0.05$).

Таким чином, результати проведеного дослідження частково підтвердили нашу гіпотезу. Аналіз результатів кількісних та якісних показників дозволив зробити наступні висновки про те, що у студентів з високим рівнем прокрастинації спостерігається середній рівень мотивації та самоконтролю. Відповідно у студентів з низьким рівнем прокрастинації високий рівень мотивації та самоконтролю. Отже, для того щоб понизити рівень прокрастинації необхідно вплинути на підвищення рівню мотивації та самоконтролю. У студентів з середнім рівнем прокрастинації проявляється високий та середній рівень мотивації, у випадку самоконтролю складається аналогічна ситуація. Можна припустити, що на прояв прокрастинації можуть впливати інші фактори, вивчення яких може слугувати перспективою для подальшого вивчення даного феномену.

Література

1. Баранова Р. А., Карловская Н. Н. Взаимосвязь прокрастинации и параметров ответственности у студентов с разной академической успеваемостью. *Активность и ответственность личности в контексте жизнедеятельности*: Материалы Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием (Омск, 9-10 окт. 2008). Омск, 2008. С. 17-21.
2. Витютин Т. А. Нарушения переживания течения времени как критерий наличия психических нарушений. *Проблемы здоровья личности в теоретической и прикладной психологии*: Материалы междунар. науч.-практ. конф. (Владивосток, 15-19 сент. 2011). Владивосток, 2011. С. 91-94.
3. Дворник М. С. Прокрастинація в конструюванні особистісного майбутнього: монографія. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Кропивницький, 2018. 120 с.

4. Мотрук Т. О. Прокрастинація як інгібітор розвитку успішної особистості. *Актуальні питання сучасної психології*: Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (Суми, 15 травня 2014). Суми, 2014. С. 292-297.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАВЛЕННЯ ЖІНКИ ДО МАТЕРИНСТВА

В. Ю. Кухлій,

студент 6 курсу медичного факультету №1,

В. М. Гусєв,

кандидат медичних наук, доцент,

Донецький національний медичний університет МОЗ України

Проблема материнства в останній час набуває дедалі більш міждисциплінарного характеру, стаючи важливим предметом дослідження не тільки в науках традиційно маючих до неї безпосереднє відношення (медицина, фізіологія, біологія поведінки), але і в гуманітарних науках, таких як історія, культурологія, соціологія, психологія. В Україні демографічні тенденції набувають тривожного характеру. Для сучасної демографічної ситуації характерне поступове старіння населення України. Внаслідок постійного зниження народжуваності впродовж останнього століття чисельність дітей знизилася з приблизно 40% на початку ХХ століття до 15% на початку ХХІ-го. Зростає кількість населення старшого за 60 років – від 3-4% на початку ХХ ст. до 21% на початку ХХІ ст. Тільки упродовж січня–листопада 2018 р. чисельність населення зменшилася на 208,8 тис. осіб. Майже половина шлюбів закінчуються розлученням [4, 7].

Відсутність у більшості населення соціально-економічних підстав, які гарантують достатній рівень матеріального благополуччя родини і виховання дитини, також не сприяють дітонародженню. Проблему усугубляє і той факт, що указані негативні прояви здійснюються на фоні зміни сімейних стереотипів і цінностей, трансформації традиційних стереотипів репродуктивної поведінки, зміни патернів сімейних відношень. Спостерігається зріст незапланованих вагітностей серед неповнолітніх та аборти у жінок, які ще не мають дітей. На готовність до